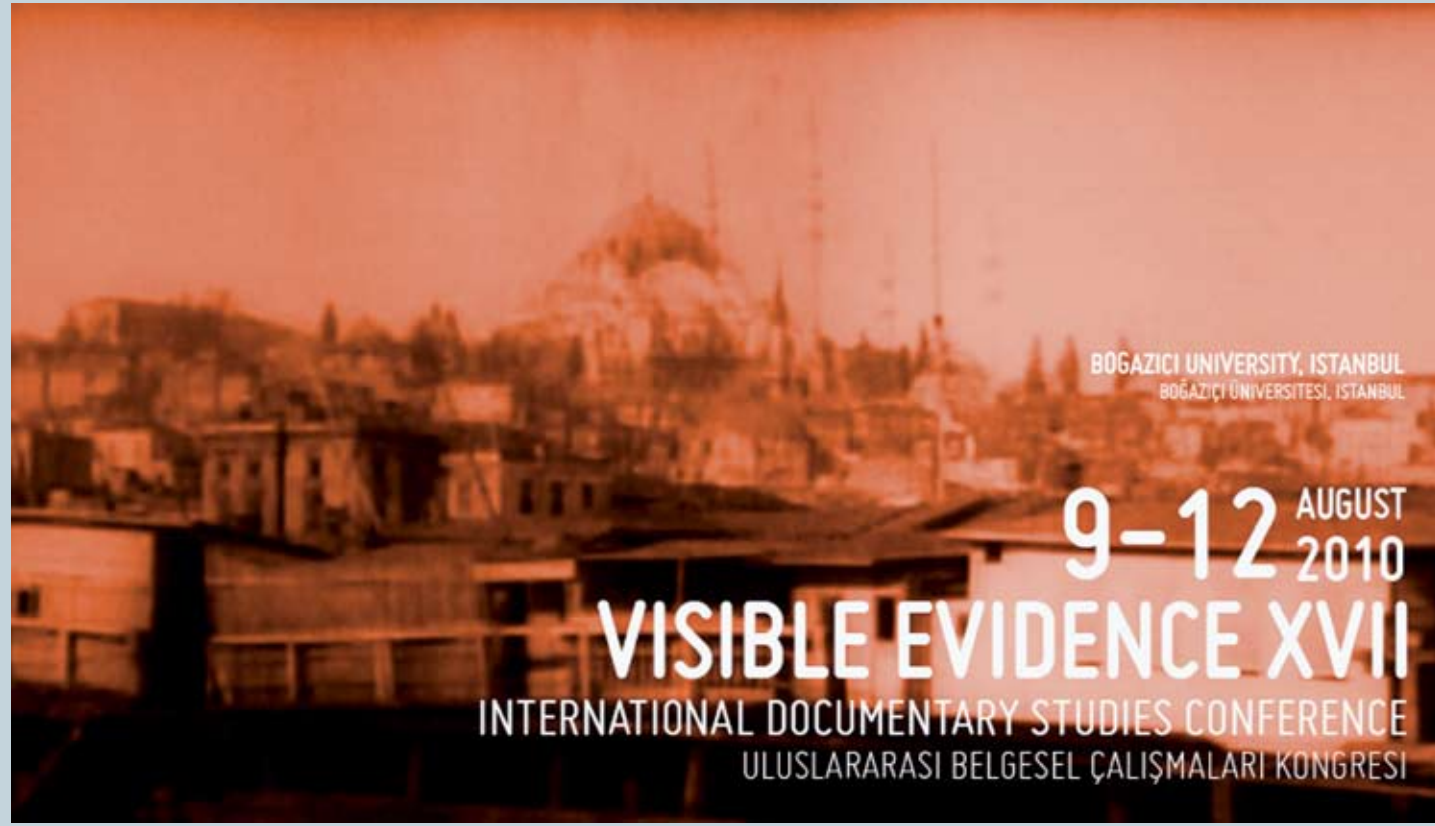


VISIBLE EVIDENCE KONGRESİ



17. Visible Evidence Uluslararası Belgesel Sinema Kongresi, 9-12 Ağustos tarihleri arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenleniyor.

■ CAN CANDAN

Alanında dünyadaki en önemli akademik etkinliklerden biri sayılan ve her yıl farklı bir ülkede gerçekleştirilen 'Visible Evidence' Uluslararası Belgesel Sinema Kongresi'nin on yedincisini, 9-12 Ağustos tarihlerinde İstanbul'da, Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştireceğiz. Docİstanbul ve Boğaziçi Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümü işbirliğiyle düzenlenen kongre, İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti olduğu yıl, bu coğrafyada ilk defa gerçekleştiriliyor.

Bu yılki kongrede, Visible Evidence kongrelerinde belgesel sinemaya dair ele alınan her türlü konu ve güncel tartışmanın yanı sıra, özellikle Türkiye ve bölgeye yönelik bir odak oluşturmaya çalıştık. 150'ye yakın uluslararası akademisyenin katılımıyla İngilizce olarak gerçekleşecek kongrenin programı ortak paneller, bildirilerin sunulduğu oturumlar ve belgesel gösterimlerinden oluşuyor.

Bu zengin programda, kurmacayla belge-

sel arasındaki gittikçe bulanıklaşan çizgiden farklı belgeselcilik anlayışlarına, belgeselciliğe dair ahlaki sorumluluklardan ötekinin temsil biçimlerine, belgeselciliğin pek çok temel sorusu ve sorunu tartışılacak. Kürt belgeselleri, Filistin belgesel sineması, Latin Amerika'nın politik belgeselleri, günümüz Orta ve Batı Avrupa belgeselleri gibi başlıklar, katılımcılara belgeselin dünyanın çeşitli coğrafyalarındaki güncel tartışmalarına dair fikir verecek. Kongrede ayrıca erken dönem Sovyet belgeselinden 'Left Bank' ekolüne, belgesel tarihinin kilometre taşlarını oluşturan akımlara değinen sunumlar da yer alacak.

www.docistanbul.org/visibleevidence2010

KONGREDEKİ KONU BAŞLIKLARINDAN BAZILARI

- Animated Documentary
- Still/moving: The Family Album, Slide Show and Decay
- Gendered Landscapes
- Mapping Heterotopias: Virtual spaces, Augmented realities
- Virtual Witness: Spreadable Media, Social Media and the Viral
- Projections of Childhood
- Playful Selves
- Liminality and Ambivalence in New Turkish Documentary
- Travelogues and Testimonials
- Affect, Ethics and Embodiment in the Age of Internet Documentary
- Ideology and the Role of the Filmmaker
- Experimental Sound and Discourses of Migration and Dislocation
- Revisioning Space and Time
- Poetics of the Documentary
- Death and Destruction in the Avant-Garde



LONDRA POSTASI

■ ALISA LEBOW

İnsan doğasını anlatan National Geographic tarzı filmleri hiçbir zaman çok sevmedim. Yok olmakta olan kültürleri, gelenekleri, ritüelleri kayıt altına aldığını varsayan, onların kalıntılarını kurtaran, koruyan etnografilere de hep kuşkuyla yaklaştım. Bu yüzden Kazım Öz'ün göçebe bir topluluk olan Şavaklar'a bir övgü olarak yaptığı *Son Mevsim: Şavaklar*'ın (2008) başına oturduğumda biraz kaygılıydım. Köylerindeki taş evlerinden sürüleriyle dağların zirvelerindeki yurtlarına her yaz göçen bu topluluğun yaşamı haliyle tablo gibi sahneler sunuyordu. Yaşadıkları coğrafyaya tamamen uyum sağlamış olan Şavaklar, sadece kentlilerin fantezi olarak kurabilecekleri sade ama zor bir hayat yaşıyorlardı.

Tüm şüpheliliğime rağmen filmi çok şaşırtıcı buldum. Her ne kadar klişeleşmiş temsillere boğulduğu anlar olsa da, film kendi kahramanları aracılığıyla bir gerilim yaratmayı başarmıştı. Filmin kahramanları bir yandan çocuklarına uyku öncesinde kendi mitlerini anlatarak Şavaklar efsanesinin anlatıcıları olarak karşımıza çıkıyor, bir yandan da hayatları etrafında örülen efsanelere kendileri karşı çıkıyor. Mesela bir çoban, kameraya "Bu da hayat değil ki!" diyor; ya da bir dengbeji sadece çalışırken söyledikleriyle değil, bir konserde seyircinin karşısında da görüyoruz. Böylece, romantize edilebilecek kırsal yalnızlığın dışında da bir hayatı olduğunu fark ediyoruz. Bu sahneler filmdeki yaşam mücadelesini romantikleştirmenin önüne geçiyor. Daha çok Öz'ün kameramanlığında çekilen film, görsel olarak çok etkileyici. Çarpıcı doğa manzaraları ve fotojenik çocuk yüzleri böyle bir filmde beklenebilir imgeler olsa da, koyunun bakış açısından bakan sabırlı gözlemci planlar filmin muzip sürprizleri arasında yer alıyor. Yapılan işlerin (kadınların ekmeği pişirmesi gibi) yeniden ve yeniden yapılması gerektiğini vurgulayan, birbirini tekrarlayan planlar da filmin mizah gücünü artırırken, göçebe yaşamın içerdiği meşakkatli işlerin de altını çiziyor.

Şavaklar bir kahramanlık anlatısı ya da nostaljik bir betimleme değil. Mevsimsel göçe dayanan, sona ermesi halinde ille de ağıt yakılması gerekmeyecek bir hayatın katı gerçekliğine bakan bir film. Bu yaklaşım, hayvancılık üzerine bir başka gözlemci belgesel olan *Sweetgrass*'inkinden (Ilisa Barbash ve Lucien Taylor, 2009) oldukça farklı. ABD'nin batısında geçen, etkileyici

Son Mevsim: Şavaklar



Sweetgrass



görselliğiyle bir Hollywood western'ini andıran *Sweetgrass*, annelerine cep telefonlarıyla şikayetlerini bildiren, zorlukları göğüsleyemeyen modern çobanları anlatıyor. Yüksek teknoloji telsizlerine rağmen, koyunları otlatmaya götüremiyorlar. *Sweetgrass*'teki yeni nesil çobanlar, işlerini yapmaya uygun değil.

Sweetgrass, Montana'daki belirli bir tür koyuncululuğun son günlerini anlatan klasik bir kurtarma belgeseliyken, *Şavaklar* kışın taş evlerde başlayıp, yine kışın taş evlerde biten döngüsel yapısıyla, süregiden bir düzeni anlatıyor. Amerikalı versiyonu nostaljinin içinde boğulurken, *Şavaklar* bu türün konvansiyonlarına ve kovboy fantezilerine

kurban gitmemeyi başarıyor. *Şavaklar*'ın bu başarısını mutlulukla izledim.

Son Mevsim: Şavaklar ve başka Türk ve Kürt belgeselleriyle ilgili daha derinlikli tartışmalar için umarım 9-12 Ağustos 2010'da Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenecek Visible Evidence Belgesel Çalışmaları Kongresi'nde bize katılırsınız. Kongre ile ilgili daha detaylı bilgi için <http://docistanbul.org/visibleevidence2010/eng/> sitesini ziyaret edebilirsiniz. (Çeviren: Enis Köstepen)

Alisa Lebow Londra'daki Brunel Üniversitesi'nde belgesel kuramı, tarihi ve prodüksiyonu üzerine ders veren bir sinemacı ve akademisyen. Ayrıca docİstanbul Belgesel Araştırmaları Merkezi'nin kurucu üyelerinden. www.alisalebwo.co.uk